

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till ju.da@regeringskansliet.se

Ju2023/01245

Yttrande över Domstolsverkets promemoria Några processrättsliga reformer i allmän domstol (Ju2023/01245)

Inledning

Attunda tingsrätt tillstyrker de flesta förslag som förs fram i promemorian och vill understryka att det är angeläget att de genomförs. Som kommer framgå motsätter sig tingsrätten dock ett av förslagen och anser att ett annat av förslagen behöver ett bättre beredningsunderlag. I övrigt har tingsrätten endast mindre synpunkter.

Utökade möjligheter att inställa sig inför rätten genom videolänk

I lagförslaget används uttrycket effektiv handläggning. Ordet effektiv kan möjligen leda tankarna fel. Tingsrätten föreslår att ordet ändamålsenlig används i stället. Det möjliggör en mer allsidig bedömning.

Begränsade möjligheter att inställa sig genom att delta via telefon

Trots de tekniska framsteg som gjorts i fråga om möjligheterna att erbjuda närvaro via videolänk finns fortfarande flera situationer där telefont närvaro är det mest ändamålsenliga. Det saknas därför skäl att i lagen begränsa deltagande genom telefon på det sätt som föreslås. Eventuella olägenheter med telefont närvaro bör enligt tingsrätten kunna beaktas i tillräcklig mån i den lämplighetsbedömning som ska göras. Det kan dock lämpligtvis framgå av författningskommentaren att i valet mellan videolänk och telefon ska videolänk ha företräde.

Rättens möjligheter att delta i sammanträden genom videolänk

Tingsrätten instämmer i bedömningen att det finns ett behov av att reglera frågan om rättens närvaro vid sammanträden. Behovet finns inte minst mot bakgrund av den varierande praxis som verkar tillämpas i dag. Enligt tingsrättens mening väcks många svåra frågor här som kräver ytterligare beredning.

Som arbetsgruppen påpekar kan en ordning där rätten befinner sig på en annan plats än där sammanträdet hålls få betydelse för frågor om hur offentlighetsprincipen ska upprätthållas och ordningen i rättssalen säkerställas. Sådana frågor kräver noggranna överväganden och är inte i tillräcklig grad utredda genom promemorian. Det krävs till exempel mer djuplodande resonemang om var ett sammanträde anses äga rum och om ansvaret för offentligheten när rätten närvarar från annan domstols lokaler. Även i övrigt lämnar promemorian flera frågor olösta.

Vidare önskar tingsrätten understryka att en ordning där en eller flera nämndemän tillåts närvara på en annan plats än ordföranden är tveksam, inte minst mot bakgrund av de begränsade möjligheterna att ha kontakt under förhandlingens gång.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att förslaget inte är tillräckligt utrett och att det saknas fullgott underlag för att bedöma konsekvenserna av det. Tingsrätten anser dock att en fortsatt beredning av detta förslag inte får fördröja reformen i övrigt utan bör fortsättningsvis behandlas separat.

Nämndemän ska få tjänstgöra vid en domstol i en annan domkrets

Ordet samtidigt bör i den föreslagna författningstexten ersättas med också eller även.

Fler måltypen bör vara avgiftsbelagda

Den föreslagna ändringen av 5 § i förordningen (1987:452) om avgifter vid de allmänna domstolarna riskerar att leda till oklarheter i fråga om vilken ansökningsavgift som ska återbetalas. Författningstexten bör därför förtydligas enligt exempelvis följande. "Ansökningsavgiften ska även betalas tillbaka i mål om resning eller mål om klagan över domvilla, om resning beviljas eller om avgörandet undanröjs på grund av domvilla."

Fler enkla brottmål bör få avgöras i endomarsits

Tingsrätten vill understryka att förslagen i denna del i praktiken inte innebär någon utökning av möjligheterna att avgöra brottmål i endomarsits och därmed inte heller någon egentlig effektivisering av domstolarnas verksamhet. Förslaget utgör i huvudsak en återgång till de förhållanden som rådde före en rad straffskärpningar.

Som konstateras i promemorian är rätten redan i dag domför utan nämndemän i mål om brott för vilket det inte är föreskrivet svårare straff än fängelse i högst två år, om huvudförhandlingen hålls gemensamt med förhandlingen i häktningsfrågan. Tingsrätten anser att det saknas anledning att särreglera dessa situationer från andra huvudförhandlingar i brottmål. Det bör därför införas en ordning där reglerna om behörighet vid huvudförhandling i brottmål överensstämmer med de om behörighet vid huvudförhandling och gemensam häktningsförhandling. En sådan ordning skulle dels innebära en större enhetlighet inom systemet, dels bidra till stora effektivitetsvinster för domstolarna utan att för den sakens skull göra avkall på rättssäkerheten.

Detta yttrande har beslutats av tingsrätten i sammansättning av lagmannen Anders Dereborg, chefsrådmannen Lennart Christianson, rådmannen Mathias Wastesson och tingsfiskalen Andrea Wohlström, även föredragande.

Anders Dereborg

Andrea Wohlström